

Handläggare
Åsa Örnevik
Telefon: 0850815039

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-02-04

Krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad

Remiss från Kommunstyrelsen, KS 2020/1422

Förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen

Sammanfattning

Stockholms stad behöver nya tydliga riktlinjer för upphandling av tunga transporter. I budget för år 2019 gavs miljöförvaltningen i uppdrag att ta fram nya upphandlingsriktlinjer med avseende på tunga fordon för staden. Miljöförvaltningens förslag till miljölastbilsdefinition utgörs av tre kategorier:

- Spjutspets: Tungas fordon (totalvikt över 3,5 ton) som drivs helt med el samt bränslecellsfordon såsom vätgas.
- Avancerad: Tungas fordon ska som lägst uppfylla utsläppskraven motsvarande euroklass VI eller bättre, samt för sin framdrift drivas av annat bränsle än fossilt.
- Baskrav: Euroklass VI eller bättre.

Vid kategoriseringen av definitionerna har miljöförvaltningen utgått från främst följande kriterier, miljölastbilen ska: 1. Ha mindre lokal påverkan vad gäller buller och föroreningar till luft och 2. mindre nettoutsläpp av växthusgaser.

I och med stadens nya klimathandlingsplan och reviderade miljöprogram så är de nya kraven på miljölastbilsdefinition i linje med styrdokumentens höga ambitioner. Förvaltningen ställer sig positiv till de ökade kraven som ska medföra både lägre utsläpp, mindre buller och minskande partiklar i den stadsnära miljön. För ett fossilfritt Stockholm behöver andel fordon från kategori Bas drastiskt minska. Förvaltningen föreslår att krav på förnygring av fordonsflottan ställs under avtalsperioden för att driva utvecklingen av flottan.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
[http://www.stockholm.se/Fristaende-
webbplatser/Forvaltningar_seo](http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Forvaltningar_seo)

Bakgrund

Stockholms stad behöver nya tydliga riktlinjer för upphandling av tunga transporter. Definitionen som används för tunga transporter är från år 2015 och behöver uppdateras samt utvecklas att gälla flera nivåer. I budget för år 2019 gavs miljöförvaltningen i uppdrag att ta fram nya upphandlingsriktlinjer med avseende på tunga fordon för staden. De har genomfört en intern remissrunda och stadens förvaltningsövergripande gods nätverk samt Biodriv Öst har getts möjlighet att inkomma med synpunkter. De nya riktlinjerna ska användas som krav vid upphandlingar men kan även vara vägledande för andra aktörer.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2021-02-25.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen. Ärendet har behandlats i pensionärsrådet och förvaltningsgruppen 2021-01-28.

Ärendet

Miljöförvaltningens förslag till miljölastbilsdefinition utgörs av tre kategorier:

- Spjutspets: Tunga fordon (totalvikt över 3,5 ton) som drivs helt med el samt bränslecellsfordon såsom vätgas.
- Avancerad: Tunga fordon ska som lägst uppfylla utsläppskraven motsvarande euroklass VI eller bättre, samt för sin framdrift drivas av annat bränsle än fossilt som ladd- och elhybrider och även gasfordon.
- Baskrav: Euroklass VI eller bättre.

Vid kategoriseringen av kraven har miljöförvaltningen utgått från främst följande två kriterier, miljölastbilen ska:

1. Ha mindre lokal påverkan vad gäller buller och föroreningar till luft av framför allt partiklar och kväveoxider.
2. Ha mindre nettoutsläpp av växthusgaser och därmed minska påverkan på den globala uppvärmningen.

Miljöförvaltningens ambition är att de fordon som tillhör kategorin Spjutspets verkligen utgör spjutspets. De ska inte ge upphov till utsläpp av växthusgaser och andra emissioner, och de ska ha ett betydligt lägre motorljud än en förbränningsmotor. I kategorin Avancerad inkluderas de fordon som medför lägre nettoutsläpp av växthusgaser men som ändå har en viss minskad påverkan på den lokala miljön. Dock medför de fordonen fortfarande förbränning av fordonsgas, avgasemissioner och ljud, varför biodrivmedel, gasfordon samt ladd- och elhybrider ingår i Avancerad men inte

Spjutspets. I kategorin Bas, som blir ett golv för vad som ska accepteras vid upphandlingar, ingår fordon som framför allt innebär en viss minskad påverkan för den lokala miljön.

Genom att ställa krav på Euroklass VI eller högre i samtliga nivåer, driver staden förnyring av fordonsflottan och premierar de som investerar i lägre utsläpp av lokala emissioner. Detta är också förenligt med reglerna för miljözon 1 som gäller i Stockholm. Vissa fordon kan ingå antingen i bas, avancerad eller spjutspets beroende på vad de tankas med eller om de körs på el eller inte. För en lastbil med dieselmotor gäller att den ska köras med drivmedel HVO100 för att kvalificera i avancerad. Om den tankas med vanlig diesel med låginblandning i enlighet med reduktionsplikt, kvalificerar den för baskravet. För hybridfordon, elhybrider, gäller att de när de kör på el och då enbart kör på el är godkända för spjutspets. Körs de med drivmedel HVO100, biogas eller ED95 kvalificerar de för avancerad nivå. Körs de på reduktionspliktad bensin eller diesel når de bara upp till baskravet.

Leverantören av transporttjänsten måste med regelbunden tidsintervall redovisa vilket bränsle som tankats i fordonet så att ovanstående villkor för fordon kan följas upp. I övrigt är godkända biodrivmedel de som är godkända enligt EU:s förnybartdirektiv där kravet är att drivmedlet ska vara minst 60 procent förnybart i ett livscykelperspektiv.

Miljöförvaltningen menar att de föreslagna upphandlingskraven skapar incitament till investeringar i bättre fordon, samtidigt som de är flexibla nog att transportbehovet kan tillgodoses. Tillsammans med drivmedelskrav kan dessa upphandlingsriktlinjer vara pådrivande i enlighet med klimat- och miljömål. Miljöförvaltningen anser att baskravet är att betrakta som ett golv för vad som lägst kan accepteras i en upphandling. Nämnderna föreslås alltid använda Avancerad eller Spjutspets som utgångspunkt. Nivån Bas får endast användas när andra alternativ inte är tekniskt eller kommersiellt möjliga. Då endast ett mycket litet antal fordon i dagsläget kvalificerar som Spjutspets, är de lägre nivåerna nödvändiga för att kunna tillgodose transportbehovet.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Björkhagsplan 6
Box 5117
121 17 Johanneshov
Växel 08-508 150 00
Fax 08-508 15 099
skarpnack@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

I och med stadens nya klimathandlingsplan och reviderade miljöprogram så är de nya kraven på miljölastbilsdefinition i linje med styrdokumentens höga ambitioner.

Förvaltningen ställer sig positiv till de ökade kraven som ska medföra både lägre utsläpp, mindre buller och minskande partiklar i den stadsnära miljön. I miljöprogrammets mål 6 Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö är målbilden att Stockholm har utvecklats till en stad där dess invånare inte utsätts för skadlig exponering av luftföroreningar eller buller. Krav på dubbfria och lågbullrande däck är därför viktiga parameter i upphandlingar av tunga transporter kopplat till sociala- och hälsoaspekter. Så kallade stadsdelsnära HUBs, det vill säga centralt placerade terminaler där de tunga fordonens leveranser lastas om till mindre och klimatsmartare fordon, är ett utvecklingsområde för staden i linje med klimathandlingsplanen.

För ett fossilfritt Stockholm behöver andel fordon från kategori Bas drastiskt minska. Förvaltningen föreslår att krav på förnygring av fordonsflottan ställs under avtalsperioden för att driva utvecklingen av flottan. I takt med produktutvecklingen föreslås andelen spjutspets och avancerad öka i upphandlingarna. Till exempel gällande ålder på ladd- och elhybrider vilket även kan bidra till en större andrahandsmarknad.

En analys av miljö- och klimatpåverkan samt samhällsekonomiska kostnader bör alltid utföras, vilket förvaltningen saknar i ärendet. Till exempel en livscykelanalys som problematiserar utvinning av konfliktmineraler kopplat till batterier och skövling av skog för framställan av bibränsle samt utreda kostnader för företagares möjligheter att ställa om.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Jonas Ransmyrr
Ekonomichef

Bilagor

1. Krav för tunga lastbilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad, tjänsteutlåtande

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-01-14
Jonas Ransmyr, Avdelningschef	2021-01-14